

Aprob,

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita efectuată la Centrul de reeducare Târgu Ocna, județul Bacău

Sumar:

Prezentul raport întocmit ca urmare a vizitei inopinate la Centrul de reeducare Târgu Ocna, județul Bacău este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei.
2. Constatările rezultate din vizita efectuată.
3. Recomandări.

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 14 și art. 29⁷ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la cazul unui minor din Centrul de reeducare Târgu Ocna. În baza informațiilor transmise de personalul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, la data de 26.03.2016, potrivit cărora un minor din Centru ar fi fost agresat fizic de către un salariat, în sensul că acesta ”i-ar fi dat patru palme până i s-a umflat falca”.

În acest context, în data de 07.04.2016 a fost efectuată vizita la Centrul de reeducare Târgu Ocna, județul Bacău, vizită la care au participat: reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție (și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului – Centrul Zonal Bacău); domnul [redacted], medic primar de familie; doamna [redacted], psiholog și domnul [redacted], reprezentant al Asociației Romilor Creștini ”Calea Adevărul și Viața” Bacău.

Obiectul vizitei l-a constituit verificarea aspectelor reținute în sesizarea din oficiu a instituției Avocatul Poporului, precum și a condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate din unitatea respectivă.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Centrul de reeducare Târgu Ocna a fost reînființat la 1 august 2001 (a funcționat în aceeași incintă cu Școala de subofițeri Târgu Ocna până în anul 2009, când s-a separat de Școala de subofițeri), noul sediu fiind obținut prin reamenajarea unui fost penitenciar pentru majori situat în vecinătatea școlii.

Centrul de reeducare Târgu Ocna este destinat recuperării psihosociale a minorilor infractori, cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani, cărora instanța de judecată le-a aplicat măsura educativă a internării într-un centru de reeducare, în condiții materiale și morale care să asigure respectarea demnității umane și ocrotirea drepturilor și libertăților fundamentale ale minorului.

Centrul deservește 21 de județe, dintre care toate județele Moldovei, precum și județe ca Bihor, Maramureș, Cluj, Bistrița-Năsăud, Covasna, Harghita, Buzău etc.

La data efectuării vizitei în Centrul de reeducare Târgu Ocna erau custodiați 145 de minori de sex masculin, la o capacitate legală de 112 locuri, ceea ce reprezenta un procent de ocupare de aproximativ 130% din capacitatea legală. Minorii custodiați în centru aveau vârste cuprinse între 14 și 25 ani, iar printre ei se numărau 28 cu afecțiuni psihice, consumatori de droguri, cu risc de suicid.

Cu privire la depășirea gradului de ocupare, conducerea unității a transmis Administrației Naționale a Penitenciarelor mai multe informații, prin care a adus la cunoștință aspectele negative cu care se confruntă: **nu poate fi respectată suprafața legală** admisă, de 4 mp pentru o persoană; posibilitatea de instalare a paturilor în plus în camerele de deținere este strict limitată și are ca efect imposibilitatea repartizării în colectiv a persoanelor internate care au finalizat perioada de carantină; ritmul de depuneri va determina imposibilitatea asigurării unui pat individual fiecărei persoane internate; separațiunea pe criterii de vârstă este dificilă.

În cadrul Centrului erau derulate o serie de programe și activități ce ofereau minorilor diferite ocazii de învățare, prin intermediul cărora aceștia să dobândească acele competențe de viață care să le determine un comportament constructiv, autonom și responsabil în cadrul comunității, acest ansamblu de programe alcătuind intervenția recuperativă.

Programele și activitățile oferite minorilor din Centru erau:

1. programe de formare a unor abilități și competențe sociale: formarea deprinderilor pentru viața cotidiană, deprinderi pentru viața în societate, educație pentru o societate democratică.
2. programe de echilibrare și optimizare psihocomportamentală: autocunoaștere, relaționare interpersonală, managementul conflictelor, diminuarea agresivității, identificarea resurselor personale, imaginea și stima de sine, etc.
3. programe instructiv-formative (școlarizare și inițiere într-o meserie): inițierea / completarea nivelului de școlarizare în concordanță cu cerințele sistemului de învățământ public, formarea profesională în acord cu interesele, aptitudinile individuale și evoluția pieței forței de muncă.
4. programe educative: alfabetizare, îmbogățirea nivelului de cultură generală, inițiere în informatică, cerc literar, educație pentru sănătate, educație pentru viața de familie.

5. programe și activități sportiv-recreative și artistice: sporturi de echipă, competiții și campionate, spectacole, cercuri de pictură, desen, muzică, ateliere ocupaționale, expoziții în centru și comunitate.

Oferta educațională a centrului era completată de activitățile desfășurate în mediul deschis: excursii, drumeții, tabere, vizite la obiective turistice, vizionare de spectacole, competiții sportive, participarea la slujbe religioase, activități de ecologizare, dezbateri pe diverse teme specifice adolescenților, etc.

Conducerea Centrului era asigurată de către un director de centru și un director adjunct (reintegrare socială).

Sectorul de cazare al Centrului cuprindea 2 pavilioane, fiind organizat pe 2 secții de deținere interioară cu regim deschis.

Din partea Centrului de reeducare Târgu Ocna au participat la discuții și la vizitarea acestuia domnul [redacted] - Director, Comisar șef de penitenciare, doamna [redacted] - Director adjunct, asistente medicale, psihologul Centrului și șefi de secții.

În cadrul discuțiilor, domnul director a făcut o scurtă prezentare a situației din Centrul de reeducare Târgu Ocna, precum și a cazului minorului care ar fi fost agresat de un angajat al Centrului.

Cazul minorului era cunoscut conducerii Centrului, în cauză efectuându-se deja cercetări de către Parchetul de pe lângă Judecătoria Onești. Mai mult, persoanele implicate au fost audiate de către procurori cu o zi anterior sosirii echipei instituției Avocatul Poporului. Directorul Centrului a precizat că minorul B.S., în vârstă de 15 ani și 10 luni a fost admis în Centrul de reeducare Târgu Ocna în data de 03.02.2016. În perioada 22.02.2015–20.07.2015 a fost închis pentru săvârșirea unei tâlhării cu agresiune la Penitenciarul pentru Minori Tichilești, unde nu a fost nici sancționat, dar nici recompensat și nu s-au înregistrat dificultăți de adaptare și acomodare cu mediul. Minorul provenea dintr-o familie dezorganizată, mai avea trei frați pe care mama îi întreținea singură, nu păstra legătura cu tatăl său și a fost vizitat o singură dată de familie.

Din analiza documentelor și discuțiile cu d-na [redacted] -director adjunct și d-na [redacted], psiholog au reieșit următoarele: minorul este în clasa a VI-a, are un nivel de inteligență medie, prezintă dificultăți de gestionare a timpului liber, are un simț scăzut al responsabilității, o slabă rezistență la influențele anturajului și tendințe agresive. Minorul a

raportat în data de 30.03.2016 că a fost agresat fizic de un agent supraveghetor în data de 29.03.2016. Incidentul raportat s-ar fi produs în momentul în care minorii se îndreptau spre sala de mese. S-a pus la dispoziția echipei de vizită un material video (holul este supravegheat video), precum și dosarul minorului. În înregistrările din ziua pretinsului incident, nu a fost identificat niciun act de agresiune nici din partea supraveghetorului, nici între minori. Mai mult, agentul presupus agresor nu a avut abateri disciplinare până la momentul vizitei.

Ca urmare a înregistrării incidentului, conducerea unității a dispus următoarele măsuri: a fost sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Onești, minorul a fost prezentat la Spitalul Județean de Urgență Bacău – Serviciul Județean de Medicină Legală Bacău, a fost mutat într-o cameră de minori vulnerabili (lângă oficiul supraveghetorilor), s-au efectuat activități de consiliere psihologică motivat de faptul că exista posibilitatea ca fiind nou, în perioada de adaptare să fi acumulat tensiuni. Conform Certificatului medico-legal nr. A2D/336/30.03.2016, minorul nu prezenta leziuni traumatice obiective la examenul medico-legal, iar acordarea de zile medicale de îngrijire medicală nu avea obiect.

Ancheta Parchetului de pe lângă Judecătoria Onești se afla în desfășurare.

Cu privire la personalul unității, domnul director a precizat că activitatea Centrului era asigurată de un număr de 100 persoane, angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, iar **28 de posturi erau vacante. Cea mai mare lipsă de personal se înregistra la serviciul siguranța deținerii și aplicare regim, la biroul asistența psihosocială și în sectorul economico-administrativ.** Cu privire la dotarea birourilor administrative cu aparatura necesară desfășurării activității profesionale, personalul unității s-a declarat mulțumit, deși o parte a dotărilor era veche (calculatoare vechi, mobilier uzat). Echipa de vizită a mai observat că birourile erau mici, ocupate de multe dulapuri pentru depozitarea documentelor specifice.

În anul 2015, Centrul de reeducare Târgu Ocna a trecut prin schimbări majore ca urmare a aplicării prevederilor Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. Structura efectivelor custodiate a suferit modificări radicale față de anii anteriori, la data vizitei în Centru regăsindu-se toate categoriile de persoane internate. Astfel, dacă la data de 31.12.2014 unitatea custodia un număr de 71 de persoane internate din care 43 minori, 27

tineri și un major, la data de 31.12.2015, numărul total de persoane internate era de 167 din care 76 minori, 81 de tineri și 10 majori. Se observă o creștere a efectivelor în anul 2015 de 235% față de anul precedent, în condițiile în care instituția a dispus de același număr limitat de spații. Au fost amenajate 3 noi dormitoare cu o capacitate totală de 18 locuri prin reconfigurarea unor spații destinate activităților educative.

Din datele prezentate, a reieșit că **supraaglomerarea devenise mai ales în ultimii ani principala problemă existentă în Centru, problemă care ducea la apariția altor disfuncționalități: condiții de cazare improprie, imposibilitatea asigurării igienei și asistenței medicale corespunzătoare, apariția stărilor conflictuale între minori etc.**

Centrul de reeducare era racordat la sistemul centralizat de distribuție a apei și la canalizare. Apa caldă era distribuită zilnic câte o oră în fiecare seară. Energia electrică era distribuită din sistemul centralizat, iar căldura pe timp de iarnă și apa caldă erau asigurate de o centrală termică proprie, care nu ar fi suferit avarii până la momentul vizitei. Produsele de igienă erau distribuite lunar, iar dezinsecția și dezinfecția se făceau periodic sau la cerere de către firme cu care erau încheiate contracte de prestări servicii.

Asistența medicală era asigurată prin intermediul cabinetelor medicale, unde erau angajați 5 asistenți medicali generaliști, care asigurau permanența la cabinetul medical și pe timpul nopții. Începând cu data de 01.05.2016, urma să fie angajat și un medic. Din informațiile furnizate de personalul medical al Centrului de reeducare, a reieșit că printre cele mai frecvente probleme se numără bolile de piele și bolile aparatului respirator. Au fost înregistrate cazuri de scabie contractată în timpul transferurilor, la momentul vizitei boala fiind ținută sub control. Un singur minor era în evidență cu hepatită și primea tratamentul corespunzător, precum și regim alimentar.

Nu exista infirmerie și cameră de carantină, aceasta fiind improvizată ad-hoc, la nevoie, iar transportul pacienților minori la diverse unități spitalicești se făcea cu salvarea în caz de urgență și cu microbuzul unității în celelalte cazuri.

Centrul nu avea angajat medic psihiatru, minorii cu astfel de probleme fiind diagnosticați înainte de a fi plasați la Centrul de reeducare.

Personalul medical a mai precizat că sunt suficiente medicamente și zilnic se realiza în medie aproximativ 20 de consultații. Faptul că nu a existat medic angajat a reprezentat o

problemă, care va fi remediată începând cu luna mai 2016, dar va rămâne în continuare o **necesitate angajarea unui medic psihiatru.**

Baza materială a Centrului de reeducare Târgu Ocna era formată din clădiri administrative, două pavilioane pentru deținere, pavilioane pentru sala de mese, zona de vizite, pentru atelierile de tâmplărie, olărit, pictură, origami etc., pavilioane pentru sălile de clasă, pentru sala de sport, pentru bibliotecă și club.

Cu ocazia vizitării Centrului de reeducare Târgu Ocna, s-au constatat următoarele:

Secția 1 era localizată într-un pavilion mare, avea 9 camere cu suprafețe între 13 mp și 36 mp, iar minorii se puteau deplasa dintr-o cameră în alta. Pavilionul mai avea alte 6 camere în care se găseau: cabinetul medical, sala de așteptare, sala de tratamente, camera asistentului medical, cabinetul psihologic și biroul supraveghetorului.

În camera E 1.8. în **suprafață de 31,5 mp erau cazați 14 minori în 14 paturi (cu 2 nivele), ceea ce făcea ca supraaglomerarea să fie crescută.**

Existau 2 dulapuri mari pentru depozitarea hainelor, lenjeriilor și produselor igienico-sanitare, masă pentru televizor. Ferestrele asigurau lumina naturală și aerisirea camerelor, iar becurile existente erau suficiente pentru asigurarea iluminatului artificial. La momentul vizitei televizorul era dus la reparat, deoarece fusese spart. Paturile, saltelele și lenjeriile erau vechi, dar minorii nu au semnalat prezența insectelor dăunătoare sau a rozătoarelor. Cu privire la curățenia din camere și baie, minorii au precizat că ei o întrețin, iar referitor la mâncare s-au declarat mulțumiți. Baia era formată din duș, chiuvetă și wc, iar pe pereți erau improvizate rafturi. **Echipa de vizită a reținut faptul că dotările din baie nu erau în măsură să asigure nevoile persoanelor private de libertate.**

În camera E 1.9., în suprafață de 13 mp erau cazați 7 minori în 8 paturi dispuse pe două nivele, iar supraaglomerarea era evidentă. În afara mobilierului strict necesar (paturi, dulap, masă pentru televizor, televizor) și a băii dotate cu duș, chiuvetă și wc, camera nu avea alte utilități.

Camera E 1.5. avea o suprafață de 27 mp, era luminoasă și aerisită. Erau cazați 10 minori în 10 paturi, dar **spațiile de depozitare erau insuficiente**, astfel că bagajele și încălțăminte erau puse sub paturi. **Baia era insalubră**, cu rafturi pe care era depozitată încălțăminte minorilor.

Camera E 1.2, cu destinația de cameră de izolare, era goală, dotată cu un singur pat, o masă și baie proprie. Se putea observa că nu mai fusese folosită, din informațiile personalului Centrului reieșind că în anul 2016 nu s-a aplicat nicio pedeapsă cu izolare.

La cabinetul medical era prezentă o asistentă medicală, iar membrii echipei de vizită au observat că era bine dotat și structurat (cameră de așteptare, cameră de consultații și sală de tratamente). Din discuțiile purtate cu asistenta medicală a reieșit faptul că la cabinetul medical al Centrului se asigură asistența medicală primară a persoanelor private de libertate și asistența medicală de urgență a cadrelor. În anul 2015 au fost înregistrate un număr de aproximativ 7050 consultații, 1270 tratamente injectabile și de mică chirurgie, 16 consultații medicină dentară, 21 examene de specialitate, 229 investigații paraclinice, 186 internări în penitenciare spital, 2 internări în spitale din rețeaua Ministerului Sănătății, 4 expertize medico-legale, 30 persoane cu boli cronice în evidență. Referitor la minorul presupus agresat, s-a precizat că a fost consultat în data de 29.03.2016 pentru escoriații superficiale pe antebrațul stâng, cauzate, conform propriilor declarații, de un element metalic al patului. De la data raportării incidentului a fost monitorizat zilnic, fără a se înregistra elemente noi.

Cabinetul psihologic era amplasat într-o cameră de mică de 13 mp, dotată cu mobilier strict necesar: birou, scaune, canapea. Minorii participau la diverse programe de asistență psihologică: diminuarea agresivității; programe destinate persoanelor cu antecedente în consumul de droguri; programe destinate agresorilor sexuali; programe pentru autocunoaștere și dezvoltare personală.

Fiecare minor avea un Plan de intervenție recuperativă, personalizat și adaptat la nevoile sale.

Secția 2 era localizată într-un pavilion mic, avea cinci camere cu suprafețe între 33 mp și 70 mp, iar minorii se puteau deplasa dintr-o cameră în alta. Pavilionul mai avea o cameră cu destinația de duș comun și biroul supraveghetorului de secție.

În camera E 2.1. în **suprafață de 33 mp erau cazați 14 minori în 14 paturi (cu 2 nivele), ceea ce făcea ca supraaglomerarea să fie crescută.** Camera era luminoasă, curată, frumos decorată cu aranjamente din hârtie confecționate de ocupanții camerei, avea la intrare **un wc și o chiuvetă**, care funcționau corespunzător, dar conform opiniei membrilor echipei **nu erau suficiente pentru asigurarea nevoilor minorilor din cameră.** La sosirea

echipei minorii erau în cameră și se pregăteau pentru diverse programe derulate zilnic după servirea mesei: plimbări, discuții la clubul unității, confecționarea de aranjamente din hârtie pentru împodobirea camerelor cu ocazia Paștelui, etc. Minorul care raportase incidentul a reacționat emoțional la vederea comisiei, prezentând înroșirea feței, un tic la ochi și o ușoară agitație, a răspuns timid la întrebările echipei. Membrii echipei nu au insistat asupra situației raportate, având în vedere că acesta fusese interogat de curând de procurorii Parchetului de pe lângă Judecătoria Onești, au fost purtate discuții privind condițiile de cazare și tratamentul primit în Centru. Minorii s-au declarat mulțumiți de curățenia din camere, de hrana primită și nu au raportat prezența insectelor dăunătoare și a rozătoarelor. De asemenea, au relatat că au relații bune cu toți ocupanții camerei, precum și cu personalul de pază și cu cel educativ, cu care colaborează zilnic.

În camera E 2.5. în suprafață de 72 mp **erau cazați 22 de minori în 26 de paturi (cu 2 nivele), ceea ce făcea ca supraaglomerarea să fie evidentă.** Minorii montaseră la ferestre și paturi diverse paravane din material textil, ceea ce făcea ca în cameră să fie umbră. **Igiena era necorespunzătoare, pe jos fiind mizerie și în aer se simțea un miros neplăcut.** Unii minori s-au declarat nemulțumiți de supraaglomerarea din cameră.

Echipa a vizitat și sala de dușuri, care era aerisită, curată și dotată cu gresie, faianță și 10 dușuri delimitate de paravane.

Din discuțiile purtate cu personalul unității, precum și cu minorii, a rezultat că aceștia sunt motivați să se implice în activități printr-un sistem de creditare, creditele putând fi transpuse în recompense.

Cu privire la programele de învățământ, s-a observat că existau 85 de elevi înscriși la școala elementară. De asemenea, se organizau cursuri de calificare, la momentul vizitei fiind în derulare cursurile de lucrător în comerț și lucrător finisor în construcții. Sălile de clasă erau dotate cu mobilier vechi, majoritatea primit din donații. Calculatoarele, deși funcționau, erau vechi, depășite moral.

Centrul asigura comunicări on-line cu părinții aflați în diverse penitenciare din țară.

Biblioteca Centrului era bine dotată cu mobilier, dar și cu câteva mii de volume.

Pentru petrecerea timpului liber exista sală de sport, sală multifuncțională, sală de festivități, săli în care se pot desfășura activități de consiliere de grup și individuale. Acestea erau bine dotate cu mobilier și aparatură.

Sala de mese era localizată într-un pavilion mare, putea asigura servirea mesei de către toți minorii din Centru într-o singură tură, era dotată corespunzător cu mese, scaune, chiuvete mari, spații pentru depozitarea hranei și a veselei, spațiu pentru spălarea veselei.

Echipa de vizită a observat că atmosfera din Centru era plăcută, bazată pe încredere și colaborare între minori și personal. Drept urmare, cazurile de distrugere erau inexistente, iar mobilierul, băncile și materialele didactice, instalațiile sanitare, erau păstrate de către minori în stare bună.

Un rol deosebit îl constituia includerea minorilor din Centru în programe comune cu elevii din localitate, participarea lor la diverse activități din comunitate, trimiterea lor în tabere școlare, precum și faptul că aveau relații directe cu elevii școlii de subofițeri de penitenciare.

Conform observațiilor psihologului echipei, minorii erau scoși în comunitate, mergeau în vizite la mănăstiri etc. pentru a nu pierde legătura cu realitatea socială, iar personalul era amabil, bine pregătit din punct de vedere profesional, dar **insuficient pentru acoperirea nevoilor Centrului**.

Față de cele expuse, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ
conducerii Centrului de reeducare Târgu Ocna
să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- gestionarea supraaglomerării în cadrul Centrului de reeducare , în condițiile în care la momentul vizitei erau custodiați 145 de minori, la o capacitate legală de 112 de locuri, ceea ce reprezenta un procent de ocupare de aproximativ 130% din capacitatea legală, prin crearea de spații noi de cazare și modernizarea celor deja existente;
- dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale;

- igienizarea și dotarea băilor cu mobilierul și utilitățile necesare; suplimentarea instalațiilor de duș și a wc-urilor în camere;
- efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru angajarea personalului necesar desfășurării activităților din Centrul de reeducare Târgu Ocna (medical, de pază, educativ);
- efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru dotarea birourilor personalului cu aparatura necesară pentru eficientizarea activității profesionale și a cabinetului psihologic cu teste și materiale necesare evaluării și consilierii psihologice;
- achiziționarea unei autosanitare, care să asigure accesul minorilor la asistența medicală.

Bacău, 07 iulie 2016